

KURJER POZNAŃSKI

Abonament kwartalny w Poznaniu w ekspedycji mk. 6.—
z odnośnikiem do domu mk. 7.02
z odnośnikiem do domu mk. 6.90
Ogłoszenia: 30 fenigów od wiersza petylowego z doliczeniem 50% dodatku droższego.
Reklamy: 1 — mk od wiersza petylowego z doliczeniem 50% dodatku droższego.

Nr. 74. | Poznań, sobota dnia 29. marca 1919. | Rok XIV.

Poznań, dnia 28. marca 1919.

Wzrost szowinizmu nationalistycznego w Niemczech.

Manifestacje niedzielne w Berlinie ujawniły wzrost szowinizmu nationalistycznego w Niemczech w wysokim stopniu. Zaniepokojenie nie stwierdzają to organy socjalistyczne jak „Vorwaerts” i „Freiheit”, białe na alarm z powodu zagrożenia zdobyczą rewolucyjnych przez falę reakcji. Nie mniejsze zaniepokojenie okazuje „Berl. Tageblatt”, sekundujący radykalnej lewicy. Natomiast prasa konserwatywna triumfuje.

„Co się właściwie stało? — pisał „Taegliche Rundschau” — nawiązując do wywodów prasy radykalnej. W niedzielę odbyły się w Berlinie manifestacje protestujące przeciw rozkawałkowaniu Niemiec przez wrogów, które zakończyły się demonstracjami ulicznymi przed urzędem Rzeszy. Panu Erzbergerowi pokazano, jak mało ma sympatii, on sam i jego polityka, a p. Schückingowi, paręśnikowi niemieckiemu na konferencji paryskiej dano do zrozumienia, aby zniknął z widowni, ustępując miejsca odpowiedniejszemu mężowi. Oto wszystko. Czy „Vorwaerts”, zapytując rząd, „jak długo myśli się temu wszystkim przyglądać” ma na myśli prawa wyjątkowe przeciwko narodowo usposobionemu obywatelstwu? Czegoż się bowiem żąda, pisząc o „manipulacji reakcji z prawa?” „Vorwaertsowi” jest to niewygodne, że podczas zebrań w niedzielę i przy późniejszym spotkaniu z generałem Ludendorffem pod Lipami tak się naoznie pokazało, gdzie grawitują sympatie szerokich mas narodu niemieckiego. Jeżeli wszystkie elementy (nie tylko nationalistyczne) wypowiedziały się zgodnie za odparciem polityki Koalicji, popierali Erzbergera i witali Ludendorffa, to dowodzi to tylko, jak mało gruntu pod nogami ma polityka Erzbergera i „Berl. Tagebl.”, jak mało wierzy się w kłamstwo demokratyczne o winie mężów starego systemu. Każdy dzień wykazuje coraz więcej zupełną nieudolność demokracji i socjalnej demokracji do wyjścia na drogę ładu ze stosunków przez obie demokracje zabagnionych. Jeśli Paul Lensch pisze, że „nie można na wewnątrz zwalczać burżuazji, proklamować rewolucji a równocześnie na zewnątrz pozwolić sobie nałożyć na kark jarzmo kapitalistycznego wyzysku, calując nogę ciemiężcy”, to jest to przyznaniem się partii lewicowych do zupełnego bankructwa, tych sąmych, co chcieli być przywódcami ludu, następcami Hohenzollernów.

Partie prawicowe mogą z uśmiechem załobowienia przyglądać się rozwojowi rzeczy, konkludując zwycięsko „Taegliche Rundschau”, będą one miały w przyszłości, jak tego dowodzi bieg wypadków, wszystkie dobre (!) elementy narodu niemieckiego za sobą. Partie narodowe po jednej, socjalistyczne po drugiej — demokracja zniknie.

Tyle „Taegliche Rundschau”. Nie ulega wątpliwości, że mamy do czynienia z wzrostem starego szowinizmu niemieckiego. Objawy tego widzimy coraz częściej, czy to w rezolucjach masowych uchwalanych po całych Niemczech, w treści plakatów masowych, w Berlinie i miastach niemieckich, nawołujących do walki z dążnościami separatystycznymi, z polskimi i bolszewickimi, w przysięgach na wierność przed pomnikiem Bismarcka, okrzykach na cześć cesarza itp. W niedzielę ostatnią jeden z mówców zwracał się wśród pokłasku tłumy do pomnika Bismarcka ze słowami: „Drogi Bismarcku, zastąp nas i rząd nami ponownie”, poczem wznowiono okrzyki na cześć korpusu oficerskiego i odpiewano „Heil dir im Siegerkranz”.

Tupet i buta reakcji pruskiej objawia się coraz silniej, znajdując świeży wyraz w cytowanej na innym miejscu rezolucji pruskiej konstytuancy, odnośnie do ziem polskich. Proces ten zgotować może niejedną niespodziankę światu. Mamy wszelkie powody, aby go bacznie śledzić i wyciągając właściwe konsekwencje co do nas samych, przestrzegać świat przed groźbą z tej strony niebezpieczeństwem dla pokoju trwałego i układu stosunków w Europie. Dziś jeszcze pora zarządzić środki zapobiegawcze i skuteczne. Jeszcze stoją armie Focha nad Renem, jeszcze Koalicja ma w garści argumenty, przemawiające jedynie do psychologii pruskiej. Jutro może być zapóźno. Ludendorff, Hindenburg i ich poplecznicy junkierscy nie śpią, tak dziś jak wczoraj. Jeśli konferencja pokojowa miałaby uleść podstępom pseudopacyfistycznym, będącym na usługach Berlina, jeśli względy na łatwiejsze zrealizowanie pokoju, niestrwałego zresztą, bez gwarancji przeciw nowym możliwościom pruskich machinacji, misłwy wziąć górę — to dzieło przebudowy porządku świata w duchu sprawiedliwości nie byłoby dokonane. Zmieść się to może srodze na dzisiejszych zwycięzcach.

Sądymy, że wpływy Francji, na równi z nami w pierwszej mierze zainteresowanej w radykalnym i rzeczywistym zabezpieczeniu się przeciw nowej napaści ze strony Niemiec, wyznają skuteczną umiejscowienie siedliska metod gwałtu i bezprawia, jako miernika stosunków międzynarodowych. Po doświadczeniach czteroletniej wojny ma Europa i świat cały wszelki powód po temu, aby raz na zawsze zabezpieczyć się przed niespodziankami ze strony niemieckiej.

Dla naszej polityki domowej urasta przedewszystkiem zadanie nawoływania społeczeństwa do zdławiania swoich zabiegów około umocnienia podstaw państwa, nadania mu mocy i zwartości. Bo tylko skonsolidowani i silni znajdziemy posłuch i ponaracie sprzymierzeńców oraz uzyskamy realizację słusznych żądań i praw naszych.

Rekonstrukcja gabinetu?

Zmiany w położeniu ogólnem Polski, wypadki na Węgrzech, niebezpieczeństwa zagrażające ze strony bolszewizmu zewnątrz i wewnątrz, wzrost prądów szowinizmowych w Niemczech, wreszcie konieczność wyjazdu premiera Paderewskiego na konferencję pokojową do Paryża — wysuwają konieczność utworzenia silnego rządu, mającego oparcie o zwartą większość sejmową, któryby sprawniej i mocniej pokierować mógł łódź państwową Rzeczypospolitej. Wieści idące z Warszawy oraz enuncjacje polityków polskich i głosy prasy rozwalają przypuszczać że sprawa rekonstrukcji gabinetu w sensie powyższym dojrzywa.

Posel Witos, przywódca Piastowców w Sejmie, oświadczył podczas pobytu w Krakowie korespondentowi „Kurjera Porannego”, że uważa za konieczne utworzenie większości sejmowej. Nie jest to jego zdaniem łatwe, gdyż lewica i prawica albo nie doceniają wagi położenia, albo też nie są zdolne do pracy. Wytworzenie rządu silnego jest nagłą potrzebą państwową. Bije w oczy brak w Polsce ludzi zdolnych do pracy.

Zapytany o ile zgodne jest z prawdą, że ma objąć prezesurę gabinetu, posel Witos odpowiedział, że „rozumie całe niebezpieczeństwo grożące w danej chwili Polsce, ale nie uważa się za uzdolnionego do prowadzenia tak odpowiedzialnej roboty”. Paderewski — mówił — ma nieocenione zasługi, jednak powinien obecnie wyzyskać swój wpływ w Paryżu, dokąd powinien pojechać.

„Gazeta Warszawska”, organ wypowiedzący opinie najsilniejszej frakcji sejmowej, Związku Ludowo-Narodowego”, pisze w tej sprawie:

„Konieczność zmiany w rządzie stała się też bardziej palącą obecnie, gdy tuż w naszym sąsiedztwie powstało nowe ognisko bolszewizmu, gdy w związku z tem obawiamy się możemy wzmoczonej akcji wojennej wrogów zewnętrznych i rozzuchwalenia się agitacji bolszewickiej w kraju. W chwili takiej musimy mieć rząd sprężysty, któryby wziął się energicznie do niezwłocznego przeprowadzenia reform i urzędzeń, usuwających najbardziej palące niedomagania społeczne, jednocześnie mocną ręką tłumil antypaństwową agitację i pozostawał w ścisłej łączności z naszymi sprzymierzeńcami na Zachodzie.

Konieczność zmiany w rządzie zarysowuje się też wyraźniej z powodu wyjazdu Paderewskiego. Ze względu na nasze stosunki międzynarodowe, ze względu na decydujące dla całej naszej przyszłości obrady kongresu pokojowego wyjazd ten zarówno sam prezydent ministrów, jak i inni kierownicy polityczni uważają za konieczny. Jeśli tak jest istotnie, to niepodobna wprost, by u steru pozostał rząd, pozbawiony jedynie osoby, cieszącej się powszechnym zaufaniem Sejmu i kraju, rząd niezwały i bardzo luźnie związany z większością sejmową.

Okoliczność, że nie mamy jeszcze skrytaliczowanej większości, ale dopiero materiał na tę większość, powoduje, że zjawiają się projekty wytworzenia większości sztucznej, to jest nie tej, jaka się już sama zarysowała. Do rządu tego rodzaju projektów należy zapromagowany przez pewnych kuznistwistów zamiar wytworzenia „większości włościańskiej”, sprawdzającej się w gruncie rzeczy do planu rozbicia istniejących obecnie klubów. Kluby obecne nie są bynajmniej sztucznym zlepkiem, wykazały już one swą spójność wewnętrzną. Poza socjalistami, Narodowym Związkiem robotniczym i klubem pracy konstytucyjnej włościanie stanowią rdzeń wszystkich ugrupowań sejmowych, interesy więc włościańskie są wszędzie zupełnie zabezpieczone.

Sprawa rolna, wbrew głośnym rozmyślnia przez intrygantów zawodowych wieściom, nie może być przeszkodą do sformowania naturalnej większości. Poglądy pod tym względem różnych klubów nie są bynajmniej tak rozbieżne, jak głoszą. Zasadnicza sprzeczność w tej sprawie zachodzi tylko między socjalistami, głoszącymi upaństwowienie ziemi, a włościanami, stojącymi na gruncie prywatnej własności chłopskiej.

Sformowanie rządu, opartego o większość sejmową, jest przeto zupełnie w warunkach obecnych możliwe. Nie zachodzi naturalnie żadna konieczność tworzenia rządu ściśle parlamentarnego, to jest wyłącznie z posłów sejmowych. Byłoby przeciwnie rzeczą pożądaną, by do nowego, właściwie zaś przebudowanego tylko gabinetu, bo o zmianie Prezydenta ministrów niekiedy przecięt się

myśli, weszli też fachowcy z poza Sejmu. W ten tylko sposób zapobiedzby można ogolnieniu Sejmu z kierowników politycznych i zapewnić gabinetowi sprawność techniczną, która jest przecież nieodzownym warunkiem jego trwałości i pożytku.

Nieodpowiednia dzisiaj byłaby tylko dawna koncepcja rządu koalicyjnego, złożonego z przedstawicieli wszystkich stronnictw, sformowanego według pewnego klucza partyjnego. Przed zebraniem się Sejmu przedstawiciele dzisiejszej większości gotowi byli poczynić wielkie ustępstwa na rzecz obecnej mniejszości, byłoby na miejscu gabinetu partyjnego postawić rząd koalicyjny. Dziś rzeczywistnienie tej koncepcji nie dałoby już żadnej korzyści, nie dałoby bowiem energicznego i twórczego rządu.

Sprawa polska w Sejmie pruskim.

W Sejmie pruskim toczyły się na wtorkowym posiedzeniu obrady nad interpelacją dotyczącą kresów wschodnich.

Interpelację wniósł demokrat; jest w niej mowa, że znaczne obszary Księstwa Poznańskiego, Prus Królewskich i Książęcych, Górnośląska, a nawet Gdańsk mają być gwałtem od Prus oderwane i przyłączone do Polski. Interpelanci zapytują, jakie rząd zamierza uczynić kroki, aby tym zamiarom, sprzeciwiającym się oświadczeniu Wilsona, przeszkodzić.

Dodatkowo stawiają niemieccy narodowcy pytanie w sprawie zawieszenia broni na naszym froncie, a w końcu przedkłada się następujący wniosek wszystkich partii:

Rząd pruski podnosi najostrejszy sprzeciw przeciw gwałtownemu oderwaniu części Górnośląska, Poznańskiego, Prus Królewskich i Książęcych i przeciw wcieleniu tych ziem do Polski, ponieważ w tych ziemiach znajdują się rozległe obszary z niewątpliwie niemiecką ludnością, a w większej części innych obszarów jest ludność niemiecka tak liczna, że ich nie można uważać za niewątpliwie polskie. Rząd pruski żadną miarą nie odstąpi od paragrafu 14 układu Wilsona. Punkt 13 tegoż układu nie dopuszcza do odłączenia. Byłoby to wielkim złamaniem traktatu. Rząd pruski zanosi najostrejszy protest przeciw zamierzonemu wywładowaniu wojsk polskich w niemieckim Gdańsku. Jeżeli wywładowanie nastąpi, wtedy wybuchnie wojna domowa między Polakami a Niemcami z jej strasznymi następstwami.

Wnioski uzasadniał posel z Torunia Aronsohn (demokrata). Polacy mówili — chcą za pomocą bagnołów zdobyć bogaty Śląsk Górny. Ani Kaszubi, ani Mazurzy nie są Polakami. Prusy Królewskie należą pod każdym względem do Niemiec.

Posel Hoetsch nar. niem. stwierdza, że w kwestii kresów wschodnich są wszystkie partie zgodne. Dzięki należą się Heimatschutzwowi, Gdańsk i Prusy Królewskie muszą zostać niemieckimi. Mamy wrażenie, jakby rząd już się wyzwał Poznańskiego. (Głosy: słuchajcie, słuchajcie!) Oświadczenia wykrętne Erzbergera czynią takie wrażenie. Linja demarkacyjna jest czemś przypadkowym i o niczem rozstrzygać nie może.

Imieniem rządu oświadcza prezydent ministrów Hirsch, że rząd nie myśli o wydaniu kresów. Uczyniliśmy wszystko, aby polskie uroszczenia odeprzeć. Nie zgodzamy się na poglądy Gerlacha i dlatego go usunęliśmy. Nie mieliśmy sił, aby w listopadzie wystąpić przeciw Polakom zbrojnie. Przeciw zbrojnym uroszczeniom polskim uczynimy wszystko, polegając na naszym prawie. (Okłaski.)

Socjalista Wende z Bdgoszczy powiedział, że nienawiść między Polakami a Niemcami jest faktem wnikłym z polityki antypolskiej. Polacy teraz walczą przeciw swej własnej wolności. Jeżeli Niemców zmusi się do ustępstw, to robotnik niemiecki nie zostanie spokojny. Żądamy z Polakami porozumienia na podstawie słuszności, jeżeli to nie nastąpiło dotąd, to winą Polaków. Polacy muszą się zadowolić plebisceciem. (Okłaski u socjalistów.)

Posel Lichtenstein, niezawisły socjalista, zgadza się na ogół z rezolucją.

W końcu przemawiali demokraci Kochmann i narodowiec Reinhardt w obronie Gdańska, poczem wniosek przyjęto.

Obchód Kościuszkowski w Warszawie.

We wtorek odbył się w Warszawie staniem Komitetu budowy pomnika Kościuski, z racji 125-tych rocznicy przysięgi Naczelnika w sukmanie uroczysty obchód, rozpoczęty solennym nabożeństwem w archikatedrze św. Jana.

Nabożeństwo, w otoczeniu duchowieństwa i kleru, celebrował arcybiskup Kakowski, podniósł kazanie wygłosił ks. kanonik Szlagowski. Presbiterium wypełnili przedstawiciele rządu, z prez. min. I. Paderewskim na czele, Sejmu — z marszałkiem Trampczyńskim, wojskowości — z min. wojny gen. Leśniewskim i zarządu miasta. Nawę główną — cechy ze sztandarami, Sokoli, oraz delegacja stowarzyszeń i instytucji. Nawę boczne — młodzież szkolna i rzesze wiernych.

Po nabożeństwie pontyfikalnem, podczas którego śpiewał chór i zw. reorantystów pod batutą p. H. Kamury, gen. Leśniewski dokonał przeglądu uszykowanej na placu Zamkowym piechoty, kawalerji, artylerji i Sokolów, poczem nastąpiła defilada. Niezliczone tłumy przyglądały się tej paradzie, która też tłumnie udały się pod hotel „Bristol”, gdzie urządzono manifestację na cześć I. Paderewskiego i Ententy. Prezydent ministrów dziękował z balkonu za wyrazy sympatii.

O godz. 6-iej wieczorem, w sali Rady miejskiej, wobec licznie zebranej publiczności, cechów ze sztandarami, przedstawicieli rządu i t. d., odbyła się uroczysta akademja. Przemawiali prezes Rady miejskiej I. Baliński,

min. kultury i sztuki Przesmycki, r. Sliwiński i poseł Suligowski. Ten ostatni zdał sprawozdanie kasowe w im. Komitetu budowy pomnika, zaznaczając, iż na ten cel zebrano już 180,000 mk., wyraził też życzenie, by pomnik Kościuski stanął przed pałacem namiestnikowskim. Zebranie, na którym byli obecni kom. Piłsudski, prezydent min. I. Paderewski i marszałek Trampczyński, zakończono okrzykiem na cześć Wolnej Zjednoczonej Polski.

Wieczorem w teatrze Wielkim odbyło się przedstawienie galowe.

Szkola polska.

Na ten temat, bardzo palący, otrzymujemy z kół pedagogicznych poniższe uwagi:

Stoimy w przededniu rozdziału szkół na polskie i niemieckie. Fakt od dawna upragniony, wyczekiwany, zdecydowany, a jednak zostaje nas prawie nieprzygotowanymi. Ostatnie wypadki polityczne, wrogie i butne wystąpienie Niemców przy układach, zdaje się, skłoniły władze nasze do bezwzględniejszego usuwania urzędników Niemców, bo oto nagle na 10 dni przed 1-szym kwietniem, dowiadujemy się, że od Wielkiejjony nietylko poszczególne klasy będą spolszczone, ale nastąpi formalny rozdział i podział szkół na polskie i niemieckie. O ile to będzie urzeczywistnionem czas pokaże — a tymczasem kilka uwag na temat tej zmiany i charakteru przyszłej polskiej szkoły.

System szkolnictwa pruskiego opierał się na tresurze militarnej i dążył celowo do przygotowania dla państwa żołnierzy i urzędników wyszkolonych w karności, w ślepej, beznamiętnym posłuszeństwie dla władzy i paragrafów, fanatycznych czucieli państwa i „sily przed prawem” etycznie niewyroblonych, prawu i żandarmom niewolniczo podległych jednostek.

Dla państwa militarnego jakim były Niemcy, system ten idealnie spełniał swe zadania i oświetlony został odpowiednim skutkiem. Na naszą zaś młodzież miał wpływ dwójaki. Gneźbiona i poniewierana w pruskiej szkole młodzież polska nienawidziła jej zarówno jak jej przedstawicieli, Bunt zaś przeciw tej przemocy i brutalności podnosił i wywoływał w niej często przez reakcję szlachetniejsze uczucia. Z drugiej strony przyzwyczaiła się do lekceważenia, nienawidzenia i okłamywania władzy — do traktowania szkół jako czegoś wrogiego, naukę za jarzmo, klórnę z konieczności podległa. Temsamem moralnie wyzwała się z wszelkiej karności, ulegając jedynie „buntowi przemocy”.

Ze system szkolnictwa pruskiego wraz z panowaniem prusactwa runie to jasne. Chodzi tylko o to, abyśmy w chwili powstawania i tworzenia się szkół polskich zdali sobie sprawę z czem mamy do czynienia i ujeśli odrazu silnie i pewno młodzież naszą, zbalamuoną szkoła niemiecka. Nie możemy błędzić, ani pozwolić ujść chwili — musimy wykorzystać chwilowy jej zapal i poprowadzić prosto i szybko ku zadaniom, które na nią czekają. Potrzebne nam pokolenie tegie, rozumne o wysokim ideale i wielkim hartie duszy dla tej dźwigającej się młodej Polski. Położeni geograficznie między silnymi a wrogimi mocarstwami, skazani na ciągłą haczość i obronę praw swoich, musimy pozostać państwem militarnem, a szkoła wychowywać obywateli-obrońców kraju. Zatrzymajmy więc militarną karność w szkole, ale oparta na postulatach naszej dawnej komisji Edukacyjnej — niech będzie środkiem, a nie celem wychowania — wyrobieniem odpowiedzialności i sily charakteru, a nie zewnętrzna mustrą beznamiętnego pionka, niewolnika dyscypliny — wypływająca z poczucia obowiązku i godności osobistej, a nie ze strachu przed nauczycielem — żandarmem.

Zadanie niełatwe w istniejących warunkach, wymagające niezwykłego taktu i wysiłku ze strony pedagogów naszych, wyszkolonych także systemem pruskim i do niego przyzwyczajonych. Niełatwe i w obec młodzieży przyzwyczajonej do „knuta pruskiego”, w gruncie rzeczy niekarnej, niechętnie i niesumienne się uczącej. (Odnosi się to do chłopców.) Trzeba w niej dopiero rozbudzić rozumienie potrzeby nauki i czekających ją obowiązków, wypiełgnować sponiewierane w szkole pruskiej poczucie godności osobistej, honoru, wykrzesać na nowo naszą dawną polską uprzejmość i rycerskość, zatracone, a jednak wrodzone naturze polskiej.

Z tą psychiką młodzieży naszej winni się także liczyć nauczyciele przybawający do nas z innych dzielnic Polski, by przez zbyt szybką lub nieumiejętną zmianę nie utrudnić sobie za dania. A wobec tego, że nam tak bardzo chodzi o wychowanie i przekształcenie duszy młodzieży naszej o rozbudzenie w niej uczuć patriotyzmu, o wyrobienie sumienia i zaufania, czy nie byłoby wskazane, aby o tej przełomowej chwili dopuszczono także do niższych klas szkół męskich odpowiednio przygotowane i uzdolnione sily nauczycielskie żeńskie? Chłopcy są nadzwyczajnie wrażliwi na delikatność obejścia i nieraz czego nie dokaże kara lub ostry głos nauczyciela, z łatwością zdobywają taktowne odczytanie się matki czy nauczycielki. Psychologicznie da się to łatwo wytłumaczyć. I o ile ta nauczycielka, zdobywając sobie ich zaufanie i poważanie i potrafiła przemawiać do ambicji i honoru, wpływ jej jest donioślejszy, bo odczuwając lepiej duszę dziecka, głębiej w nią wnika i łatwiej działa na jego dobre uczucia.

Nieudane wojenne próby z nauczycielkami Niemkami nie mogą być miarodajnymi wobec zupełnie odrębności typu Polek — co zresztą widzimy w niektórych szkołach warszawskich, gdzie zasadniczo dla powyższych względów, oddano bądź to nadzór, bądź poszczególne przedmioty nauki w niższych klasach męskich nauczycielkom. I tu o kwalifikacjach nauczycieli i nauczycielek, potrzebnych nam w tej chwili, nie powinien decydować patent rządowy pruskiej szkoły, ale ich zdolności zastosowane do naszych potrzeb i odpowiedni poziom moralny i kulturalny.

Położenie wojenne.

Komunikat

Głównego Dowódcy w Poznaniu

z dnia 28. marca 1919.

Grupa północna: Wczoraj za dnia i działy w nocy ostrzeliwały nieprzyjaciół posterunki nasze pod Plonkowem i Osinszewem z moździerzy i artylerii. Pod Budziakami, Tarkowem i Krątkowem utarczki z silnymi patrolami niemieckimi. Wzdłuż Noteci ożywiony ogień z karabinów i kulomiotów. Na Chobielin-Młyn, Zamoczysko i Dreihaus ogień minomiotów. Na reszcie frontu zwykła działalność patroli niemieckich, oraz pojedyncze strzały armatnie.

Grupa zachodnia: Dwa aeroplany niemieckie krążyły nad frontem. Jeden z nich ostrzeliwał Mały Grojec z kulomiotów. Nowy Dwór ostrzeliwał nieprzyjaciół z karabinów. Na reszcie frontu ogień z kulomiotów i karabinów mianowicie na posterunki nasze pod Grolewem, Młostowem, Rodewald i Kopanicą. Na odcinku Leszno silny ogień z kulomiotów i karabinów na nasze posterunki, oraz utarczki z patroami niemieckimi pod Jerzerczycami.

Grupa południowa: Na odcinku Rawickim i Krotoszyńskim zwykła strzelanina. Pod Mijomicami odparto ze stratami dla nieprzyjaciela atak patroli niemieckich poprzedzony silną strzelaniną z kulomiotów i karabinów. Na reszcie odcinka Ostrowskiego pojedyncze strzały armatnie i silny ogień karabinowy.

Szef sztabu.

Major Litz za przyłączeniem Gdańska do Polski.

W Gdańsku ukazała się broszura majora von Litz, Niemca, potomka patrycjuszowskiej rodziny Gdańskiej, która to broszura stała się wypadkiem dnia i może być uważana za wyraz opinii znacznej części patrycjatu miejskiego. Major v. Litz wskazuje, że na wieży ratuszowej Gdańska po dziś dzień widnieje znak — orzeł polski — pod którym miasto dostąpiło najwyższego swego rozkwitu i zdobyło pełnię swobód. Dzisiaj przyszłość Gdańska leży znowu w związku z Polską. Należy nawiązać nieci dawniej świętej tradycji. Pozostaniemy dobrymi Niemcami, konkluduje major v. Litz, ale powinniśmy połączyć się z Polską, bo tego wymaga polityczny i gospodarczy interes miasta.

Polegli i ranni pod Lwowem.

W zwycięskiej walce pod Lwowem w której sławą okryli się wojska wielkopolskie, ponieśliśmy następujące straty:

1. kapral Błaszczak Adam z Poznania, ranny w pr. ramię,
2. szereg Jaskólski Michał z Żegrza, ranny w krok,
3. szereg Palacz Stanisł. z Poznania, ranny w lewe ramię,
4. Cichocki Wacław z Obornik w niewoli — przypuszczalnie poległ,
5. szereg Kozłowski Jan, Jankowo Zalesne, r. l. ramię,
6. szereg Czarny Kaźm., Malachowo, pow. witk., r. pr. przedramię,
7. szereg Arndt Jerzy, miejscowość ? r. l. ramię,
8. szereg Rozmiar Wład. z Kostrzyna r. w głowę i l. ramię,
9. szereg Pauś Franciszek z Ostrowa, r. l. ramię,
10. szereg Stankowski Stef. z Wytomyśla, poległ,
11. szereg Dobras Wład. z Ostrowa, poległ,
12. pluton Sobczak Leon z Ostrowa, poległ,
13. kapr. Stasiak Stanisł., Biskupice, poległ,
14. szereg Kneblewski Piotr z Karcewa, l. r. w l. nogę,
15. szereg Walczak Michał z Twiska, r. w l. rękę,
16. kapral Leżyński Jan, Szybyszewo, r. w brzuch i głowę,
17. szereg Jaworny Kasper z Stegorza, r. w nogi,
18. szereg Spychała Antoni z Chojna, r. w l. nogę,

Sprawa pomników poznańskich.

Z wielkim zaciekawieniem zabrałem się do czytania uwag Wojciecha Stanisławskiego w sprawie pomników poznańskich, zamieszczonych w nr. 67 i 68 „Kurjera”. Autor wyraził z szeregiem postulatów, idących w kierunku gwałtownego odwołania miasta naszego pomnikami jeszcze dalej, niż referat p. Dr. Gantkowskiego. Obydwa projekty mają jedną cechę wspólną, chcą stworzyć od razu bardzo wiele — i tanim kosztem.

Niemą chyba wątpliwości, że jednak o ile chodzi o stawianie pomników publicznych, na plan pierwszy wysuwa się kwestja estetyczna. Tej najważniejszej kwestji dotyka referat komisji mimochodem, twierdząc, że „projekt pomnika Marcinkowskiego jest bardzo ładny” — również mimochodem tylko porusza tę kwestję p. Stanisławski, zaliczając się z nią krótko, że „wymogów estetycznych nie wolno pominać”.

Rozumem zupełnie i cenię wiele piękne zamiary przywrócenia charakteru polskiego miastu Poznaniu, rozumem również, że przyczynia się do tego w wielkim stopniu pomniki polskie, podnoszące ducha, budzące i krzepiące serca — ale należy nam zdać sobie sprawę z tego, że pomnik, stojący na placu publicznym, spełni wobec nas swoje zadanie pedagogiczne tylko wówczas, gdy wpierw my wobec pomnika specjalnie zadanie nasze dostaramy się o to, by pomnik ów był szczer-

19. szereg. Piaszczyński Maksym. z Lubo- niarza, r. w pr. nogę,
20. szereg. Litwin Ignacy z Danieczyna, r. w l. nogę,
21. szereg. Walczak Wincenty z Bronisława, r. w rękę,
22. szereg. Ratajczak Jan z Wronek, w niewoli — przypuszcz. poległ,
23. szereg. Krystkowiak Jan z Sobótki, poległ.

Ze świata.

90 ofiar w Gliwicach.

Gliwice, 26. III. Według ostatnich doniesień poniosło śmierć podczas strasznego wypadku w Gliwicach 70 dzieci, 20 zaś odniosło ciężkie obrażenia cieleśne. Przedstawienie teatralne urządziło niem. kat. Tow. św. Judyty. Pośród ofiar było niezawodnie bardzo wiele dzieci polskich.

Rada Ludowa miasta Poznania

Odbyła wczoraj wieczorem zebranie swe na sali Rady miejskiej; obradom przewodniczył zastępca przewodniczącego ks. Dymek.

Po zatwierdzeniu spraw drobniejszych zabrał głos redaktor pisma naszego, p. Roman Leitgeber, przedkładając imieniem komisji, opracowującej polskie nazwy ulic, 26 Julskich propozycji. Po ożywionych nader obradach odesłano dwie nazwy z powrotem do komisji a pozostałe, po kilku zmianach, dokonanych przez zgromadzonych, uchwalono w następującym porządku:

- 1) Am Berliner Tor — ul. Wjazdowa,
- 2) Am Bollwerk — ul. Końcowa,
- 3) Am Dom — Ostrów Tumski,
- 4) Artilleriestr. — ul. Artyleryjska,
- 5) Bachstr. — ul. Strubrowa
- 6) Bahnhofsbrücke — Most Dworcowy,
- 7) Berlinerstr. — ul. Kościuski,
- 8) Bismarckplatz — Rynek Wildecki,
- 9) Bismarckstr. — ul. Kaatka,
- 10) Bitterstr. — ul. Gorzka,
- 11) Botanischer Garten — Ogród Botaniczny,
- 12) Franziskanerstr. — Podgórze,
- 13) Gartenstr. — ul. Ogrodowa,
- 14) Goethepark — Park Miejski,
- 15) Kohleisstr. — ul. Kofista,
- 16) Langestr. — ul. Długa,
- 17) Miquelstr. — ul. Flisacza,
- 18) Naumannstr. — ul. Działalność,
- 19) Pionierstr. — ul. Saperska,
- 20) Schillerpark — Park Marcinkowskiego,
- 21) Schlossbrücke — Kaponiera,
- 22) Schulstr. — ul. Szkolna,
- 23) Wienerstr. — ul. Wiedeńska,
- 24) Wittingstr. — ul. Libelta.

Nadmienić należy, że Rada Ludowa nadała tem samemu na trzech swych posiedzeniach 160 polskich nazw ulic, pozostaje jeszcze 186 nazw niemieckich, z tych tylko kilka w śródmieściu a pozostałe na Wildzie, Jeżycach, św. Łazarza i w Górzynie.

Następnie postanowiono wysłać do kierujących meżów stanu państw koalicyjnych telegramy w sprawie przyłączenia Prus Królewskich z Gdańskiem do Polski. Brzmienie tych telegramów uchwalono w zasadzie, ostateczną redakcję poruczone zaś pp. posłom ks. Kłosowi i Nowickiemu oraz pp. Bernardowi Chrzastowskiemu, R. Leitgeberowi, T. Powidziemu i przed-tawicielowi Naczelnej Rady Ludowej. Telegramy ma się wysłać w piątek.

W końcu omawiano sprawę języka obrad w Radzie miejskiej; wszyscy wypowiadali poglądy, że językiem urzędowym może być tylko język polski. Rozchodzili się tylko zdania co do dopuszczalności przemawiania także w innych językach. Dla spóźnionej pory odłożono dalsze obrady w tym przedmiocie do następnego zebrania, które odbyć się ma w przyszły poniedziałek.

Na tem zebraniu po przeszło czterogodzinnych obradach zamknięto.

Wynik wyborów do Rad miejskich w Księstwie.

W Opalenicy

oddano głosów polskich 1267, niemieckich 319. Na mocy tego przeszło 5 Polaków i 1 Niemca. Dotychczas zasiadało w Radzie miejskiej tylko 2 Polaków a 4 Niemców.

W Ostrowie

na ogólną liczbę 24 radnych przeprowadzono 15 Polaków. Dotychczas nie zasiadał w Radzie żaden Polak.

Krotoszyn.

Już od blisko lat 20 nie miał Krotoszyn w Radzie miejskiej żadnego przedstawiciela Po-

nem dziełem sztuki i by stał na odpowiednim miejscu. A znalezienie miejsca na pomnik jest rzeczą arcytrudną. Najniebezpieczny posąg, ustawiony w otoczeniu nieodpowiedniem, bez ładu i porządku, działa w najgorszym razie obłąkająco, a często i niestetycznie. Poznań niestety miejsc pod pomniki prawie że niema. A właśnie Hycia najniebezpieczny zresztą pomnik byłoby grzechem, wyrzucić ją stamtąd, choćby za tem przemawiały wszelkie względy historyczne, pamiątkowe, czy pedagogiczne.

Pomysł ustawienia w jej miejscu pomnika Marcinkowskiego i ochrzczenia ulicy Podgórej jego nazwiskiem, pomysł rzekłoby w każdym razie, nie jest zupełnie umotywowany. Że Marcinkowski mieszkał przy Podgórej nr. 7. W tym samym domu mieszkał i Hindenburg i dlatego ochrzcił Niemcy Podgórną jego imieniem — po cóż mamy ich naśladować? Marcinkowski mieszkał pono i na św. Wojciechu, a Słowacki mieszkał przy Piekarach — przechadzajmy więc i Piekary! Jeżeli już konieczne nazwy ulic chcemy stosować historycznie — to słuszniej byłoby nie Podgórną, gdzie przypadkiem mieszkał Marcinkowski, jego imieniem nazwać, ale ulicę, przy której stał Bazar, przez niego stworzony, a więc Nowa, albo też Alcja. A czy dlatego konieczne na tej właśnie ulicy musi stać jego pomnik? Proszę sobie wyobrazić sytuację, stworzoną przez p. Stanisławskiego: na placu Wolności lew z Nachoda, który autorem wcale jakoby nie razi, a zwałoby się szpetny, niepotrzebny i zbierający miejsce, obok dwa pomniki Wolności, nieco

laka, tym razem przeprowadzono na ogólną liczbę 24 radnych 15 Polaków. Świetnie spisano się przedkoleście Plonie, gdzie głosowało 90 proc. naszych wyborców. Możliwym byłoby przeprowadzić więcej naszych, gdyby agitacja na mieście była lepsza.

W Gostyniu

skład Rady miejskiej będzie obecnie wyłącznie polski, ponieważ Niemcy i Żydzi w wyborach nie brali udziału. Przeszła zatem lista polska, obejmująca 24 kandydatów, w tej liczbie dwie panie. Dotąd było w Gostyniu 13 radnych Polaków i 11 Niemców względnie żydów.

W Górze

wybrano 5 Polaków i 1 Niemca. Głosów polskich oddano 495, niemieckich i żydowskich 106.

W Pakości

oddano głosów polskich 1085, niemieckich i żydowskich 215. Wybrano zatem 8 Polaków i 1 Niemca na 9 radnych. Bardzo wielu wyborców nie było wcale zapisanych, a wielu walczyło na frontach. Dawniej należało do Rady miejskiej tylko 3 Polaków, która to liczba wzrosła dopiero w ostatnich trzech latach do 6.

Rozporządzenia w sprawie szkolnictwa.

Prezes rejencji wydał pod dniem 21. marca rb. do wszystkich lantratów, powiatowych inspekcji szkolnych i dozorów szkolnych następujące rozporządzenie:

Stosownie do rozporządzenia naczelnego prezesa prowincji poznańskiej z dnia 25. I. 19. pobierać mają z nowym, na 1. maja rozpoczynającym się rokiem szkolnym wszystkie dzieci polskie naukę szkolną w języku ojczystym.

Do nauczania w języku polskim dopuszczam głok Polaków także tych nauczycieli Niemców, którzy ustnie i piśmiennie dobrze władają językiem polskim. Dla nauczycieli zaś tylko po niemiecku mówiących nie będzie z reguły już w szkołach polskich żadnego pola działania. Takim więc wszystkim nauczycielom i nauczycielkom w obydwóch obwodach rejencyjnych wypowiadam niniejszem w myśl rozporządzenia z dnia 17. bm. Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej, posady ich z dniem 30. kwietnia br., stawiając ich do dyspozycji rządowi pruskiemu.

Najpóźniej do końca kwietnia br. winni opuścić swe mieszkania służbowe oraz oddać cały inwentarz szkolny za poświadczaniem kierownikowi szkoły, swemu następcy lub Dozorowi szkolnemu.

Z końcem kwietnia ustają też ich wszelkie pobory służbowe, które nadal przejmie kasa państwa pruskiego.

Panów przełożonych gmin lub obszarów dworskich, jako też panom komisarzom obwodowym i starostom polecam zarządzenie wszelkich ułatwień i ochrony dla opuszczających miejsca nauczycieli.

O ile na rozporządzenie rejencyjne z dnia 7. lutego br. nie nadesłano jeszcze tudzież spisów, zechcą panowie powiatowi inspektorzy szkolni, względnie ich zastępcy lub doradcy ułożyć i przelać do 10. kwietnia br. zestawienie tych wszystkich sił nauczycielskich, które dla braku znajomości języka polskiego nie będą mogły nadal być użyte w szkołach polskich.

Prezes rejencji: Dr. Celichowski.

Składki i pokwitowania.

W administracji pisma naszego złożono następujące składki:

Na Lwowian na nowo: Bronisława Jankowska 5 m. Z. Kleinówna zam. kwiałów na grób sp. Marii Olenderykówny 10 m. Zebr. przez naucz. Kaluznego w klasie 7d, 3c i 3a szkoły dziewcząt na Jeżycach 139 m. Ksiądz radca Saliński od parafjan zubińskich 930.60 m. „Sokol” z Bytomia 100 m. Zebr. przez p. Jankowskiego z okazji wyborów w Śmiglu 133 m. Zjednoczenie Młodzieży Kup. w Poznaniu odebrany od Tow. Mł. Kupieckiej w Wolsztynie czysty dochód z dnia kwiatka, urządnego staraniem Tow. 4000 m., zebrano podczas zebrania Tow. od członków 170 m. Tow. ze swych funduszy 100 m. Razem 5354.60 m.

Na Wojsko pol. zebrano na nowo: Maria Misiekowa w 10 rocznicę śmierci drogiego ojca 10 m. Zebr. na pogrzebinach sp. Anieli z Krychów Gajewskiej w Jankowie 142 m. Perkiły zwrot za nieodbyły koncert Dubickiej 32 m. Z obchodu Kilińskiego w Głównie od zjednoczonych Tow. 236.40 m. Z. B. z Poznania 60 m. Cz. Wojciechowski 10 m. Per-

dalej Mickiewicz, za Mickiewiczem na prawo Marcinkowski, na lewo Hycia, tuż za nią Dąbrowski, Ciem wobec tego „Siegesallee”?

A czy konieczne jest, by na każdym miejscu, gdzie dotąd stał pomnik niemiecki, stawiać polski? Konieczność tej zgoda nie widzę — przeciwnie, jest coś w tem niesympatycznego: „Iste tot, quae in tunc” — nie są budujemy Niemców, zwłaszcza z tych rzeczach, w których okrywali się śmieśnością.

Mickiewicz ustawid naprzeciw Bazaru akurat dlatego, że tam stał stał Fryderyk? Rozumiesz ten odruch uczuciowy, ale to nie powód przedstawiania Mickiewicza, wogóle pomnik nie jest figurką szachową, którą można przesuwać wedle upodobania. Nie można przenosić pomnika Słowackiego z parku Miłosławskiego do Poznania, i pomnik ten skomponowany był dla parku Miłosławskiego — a nie dla miasta!

Słusznie przestrzega p. Stanisławski przed zbyt dużym pośpiechem, jednak chciałby do dnia 3. maja zmienić i przestawić cały szereg pomników! A czy to nie pośpiech, z punktu widzenia estetyki aż nadto rzekłoby, a żadną też koniecznością nie dyktowany?

Jest rzeczą wcale nie trującą, wysilił mózg, by wymyślić w ciągu pół godziny, ile wielkich Polaków rozbija na pomnik, ale załadunko miasto pomnikami w ciągu choćby kilku lat tylko po to, żeby były, nad tem trzeba zastanowić. Nie stawiam wniosków partyjnych — projekt na pomnik nie rodzi się w felietonie dziennikarskim ani na posiedzeniu komi-

sonał Goplany 27.20 m. Tow. Sokół z Dolewa 621.05 m. Stefan Zgorzałewicz zam. kwiałów na grób sp. Antoniego Napieralskiego z Boku 20 m. Zebr. na zarczynach p. Mary Ochockiej z Główny z p. Michałem Sikorskim z Poznania 90 m. Razem 1248.65 m

Koniecznie dziś jeszcze

prosimy odnowić przedpłatę na drugi kwartał. Tylko wówczas bowiem liczyć można na otrzymanie pierwszych numerów kwietniowych. Wobec ogromnej drożyzny i braku papieru nie drukuje się obecnie gazet na zapas, wskutek czego też nie moglibyśmy zaległych numerów przesłać.

Abonament kwartalny „Kurjera Poznańskiego” wynosi mk. 6.60, a z odniesieniem mk. 7.02.

ADMINISTRACJA.

Wiadomości miejscowe i potoczne OSOBISTE.

— * Służ. Dnia 2. marca rb. został pobłogosławiony w pięknie przybranym kościele Bożego Ciała związek małżeński pomiędzy p. Maksymilianem Niezgodzkiem a panną Heleną Modlińską z Poznania. Gości weselnych ugoszczono z staropolską gościnnością w domu panny młodej. Telegramow przeważnie kościuskowskich nadeszło około 80. Podczas uczy zebrano z inicjatywy p. Stan. Chwilkowskiego na rzecz głodnych miasta Lwowa 101 mk.

WIADOMOŚCI MIEJSCOWE.

— * Repertuar Teatru Polskiego. W piątek „Gluszc”. W sobotę „Wesele”. Występ Bronisławy Wojciechowskiej-Młodziejewskiej i Józefa Polawskiego. — Początek o godz. 7.

W niedzielę po południu o godz. 3. „Kiliński”, wieczorem o godz. 7. „Gluszc”. — * Wykład ks. kanonika Prądzyńskiego odczytano na czwartek 3. kwietnia rb.

— * W sprawie wyborów do Rad miejskich. W kilku przypadkach Komisarjat Naczelnej Rady Ludowej odebrał protesty eo do wyborów do rad miejskich. Donosimy, iż Komisarjat nie jest właściwą instancją. Wedle paragrafu 27 ordynacji miejskiej z dnia 30. maja 1853 rozstrzyga o ważności wyborów rady miejskiej. Sprzeciw przeciw ważności wyborów należy wniesić do magistratu w przeciągu dwóch tygodni po publikacji wyniku wyborów. Przeciw uchwałom rady miejskiej można złożyć w przeciągu dwóch tygodni skargę do wydziału obwodowego. Skargę należy przelać wprost do wydziału obwodowego.

Komisariat Naczelnej Rady Ludowej. Wydział dla administracji i sądownictwa.

— * Do Lwowa przyjmujemy tylko małe paczki polowe 2-funtowe, najwyżej dwie pod jednym adresem. Proszę, aby nadawcy wielkich paczek odebrali je z Ogniska w celu przepakowania. Na fronty wysyła Ognisko papierosy, zapalki, gazety i trwałe artykuły spożywcze. Prosimy zasłać artykułami spożywczymi naszą spiżarnię, datkami pieniężnymi naszą kasę.

Jarogniewowa Drwęska, przewodnicząca Oeniska dla żołnierzy polskich Rvcerska 33.

— * Tow. akad. wyższ. nauczycieli i nauczycielek szkół wyższych (średnich) b. zaboru pruskiego. Na zebraniu 22. bm. postanowiono, za inicjatywą prezesa p. prof. Nowackiewicza przystąpić do Powszechnego Tow. Pedagogicznego. Na porządku obrad był wyczerpujący referat p. Szewcyna i koreferat p. dvr. Krotoskiego na temat projektu i programu szkoły średniej. Wobec konieczności zajęcia stanowiska w tej tak ważnej kwestji, unormowano tok rozpraw następujących zebrań, poddając pod dyskusję: 1) Wspólna podstawa trzyletnia, 2) Zaprojektowanie jednolitej szkoły lub różniczkowania, 3) Podstawa wychowawcza, 4) Pojedyncze typy szkół, 5) Kwestje równouprawnienia poszczególnych typów.

— * Z ruchu harcerek. Dzisiaj o godz. 7. odbędzie się na sali Bazarowej zebranie informujące, które zwołuje Rada drużynowych dla chłopców i dziewcząt jako miejscowa komenda skautowa.

— * Zjazd kierowników harcerek. 29. i 30. bm. odbędzie się zjazd kierowników i kierowniczek drużyn harcerek byłej Rzeszy niemieckiej. Otwarcie zjazdu w sobotę o godz. 6 na salce w Muzeum Mielżyńskich, nazajutrz o g. 8. Msza św. w kościele Podominikańskim, o g. 9. zebranie organizacyjne na sali Bazarowej.

sji — lecz w pracowni artysty. I w tem widzę błąd zasadniczy szanownej komisji, że poddała publicznej dyskusji pomysły doradcze, złożone na posiedzeniach lub pogawędkach ludzi dobrej woli — nie wciągając do roboty, tak ważnej i trudnej, kół fachowców. Artysty nasi, architekci, rzeźbiarze, malarze, powinni mieć w tej sprawie głos decydujący. Ich należało przedewszystkiem przyznać im gremio do prac przygotowawczych komisji, a dopiero konkretne projekty, istotnie artystyczne, twórcze wysiłki podać do wiadomości publicznej.

Tyle dla wyświetlenia sprawy. Nie chodzi mi bynajmniej o polemikę z szanownym autorem, którego dobre chęci z pewnością zasługują na pełne uznanie — nie dotkam więc wszystkich jego pomysłów, owszem chciałbym zaznaczyć, że niektóre z jego uwag są bardzo trafne, np. w sprawie odpolszczenia ratusza, tudzież skasowania krat żelaznych przed odwaschem.

Dotychczas do nich jedną tylko myśl, nad którą sfermy interesowane zechcą może się zastanowić: Czy nie możnaby nadać zamkowi wdręczniejszą sylwetkę, zdejmując z wieży zegarowej ów szpetny dach stożkowy, nie mający żadnej proporcji do kolosa wieży, a zastawiając dach płaski w rodzaju platformy? Zgłębiamy wówczas z wieży i orzeł niemiecki i kwiaty, nie będąc zresztą żadnym cennym zabytkiem, nad miastem polskim świecić niczym potrzeby.

Kazimierz Ulatowski

Zwraca się uwagę, że dostęp na salę mają tylko kierownicy i kierownicy drużyn oraz pułkownicy. Główna Kwatera Harcerska. W ostatniej chwili przypominać raz jeszcze jutrzejszy koncert sławnego śpiewaka Michała Fawczi-Laymana i Miecz. Fichstadek na wielkiej sali Harcerskiej. Początek punktualnie o trzy kwadransie na 8. wiecz.

— I. koncert symfoniczny „Lutnia” poznańskiej, jaki odbył się wczoraj, to nowy wspaniały krok naprzód w rozwoju naszej kultury muzycznej, uwieńczony świetnym wynikiem zarówno pod względem zewnętrznym, jak i wewnętrznym. Wielką rolę Gaunera wypełnia publiczność po brzegi. Zestawienie programu bardzo szczęśliwe. Rozpoczęła go piękna uvertura z „Halki” — za nią nastąpił weniawski wspaniały „drugi koncert” na skrzypce i orkiestrę, dalej potężna trylogia Karłowicza o „Ołwiecznej pieśni”, a wreszcie na skrzypce i orkiestrę Czajkowskiego „Serenade melancholique” i Wieniawskiego „Polonaise brillante”. Powtarzamy, program bardzo szczęśliwy, widzący nas poprzez różne skale i turnie wysoko-pienne w krainie symfonii.

Punktem kulminacyjnym była bezwzględnie trylogia Karłowicza, tego symfonisty nowoczesnego par excellence, jednego z najwybitniejszych w Europie. Słyszeliśmy dotąd w Poznaniu nieliczne produkcje drobnych jego utworów na koncertach wokalnych, z jego poematów symfonicznych usłyszeliśmy wczoraj dopiero pierwszy. „Ołwieczna pieśń” potężna w swoim nastroju, snuje swoją głęboką opowieść w części I o tęsknocie wiekistej, w cz. II o miłości i śmierci, w cz. III o wszechbyciu. W części I rozlewa się szeroka, może nieco zbyt szeroka — monotonia; w części II natomiast, a zwłaszcza w części III wznosi się napięcie do szczytu pod względem treści, jak i formy. Instrumentacja na wskroś nowoczesna, wzorowana częściowo wprawdzie na muzyce Straussa, lecz nie pozbawiona wszakże tych specyficznych, indywidualnych pierwiastków twórcy naszego.

W produkcjach utworów Wieniawskiego i Czajkowskiego wystąpił jako solista p. Zdzisław Jahnke, o którym dziś znowu, jak zwykle, wyrazić się możemy tylko słowami najwyższego uznania i pochwały. Solo jego przegłoszało miejscami orkiestrę, ale wina to już przedewszystkiem sali, która posiada liście warunki akustyczne. Ujawniała się także tu i owdzie, zwłaszcza w zakończeniu p. oloneza pewien brak precyzyjnego skoordynowania pomiędzy orkiestrą a solistą.

Orkiestra teatru miejskiego wywiązała się ze swego trudnego zadania na ogół bardzo dobrze. Pominąwszy drobne usterki w instrumentach blaszanych, podnieść należy z uznaniem instrumenty smyczkowe, a w szczególności zespół pierwszych skrzypiec.

Słowa uznania należą się wreszcie dyrygentowi ks. Dr. Gieburowskiemu, który w utworach czysto orkiestralnych, jak

nie mniej i w połączeniu z solą wywiązał się w zupełności ku ogólnemu zadowoleniu. Cieszące koncerty symfoniczne niezawodnie i pod tym względem wydoskonalą jeszcze jego technikę panowania nad całością.

A w końcu słowo najwyższej podziękującej zarządowi „Lutni”, który zamiełwał ten pierwszy w Poznaniu polski koncert symfoniczny. Pręba udziła się w zuchotności i powinnna „Lutnia” zachęcić do kontynuacji, tudzież do objęcia wogóle starożytności w zakresie koncertów symfonicznych w mieście naszym.

— Do zarządu nowo założonego Banku dla handlu białym, Tow. akc. w Poznaniu, wstępują jako dyrektorzy: pp. Władysław Miśkiewicz i Roman Mikolajewski z Poznania.

— W ręce polskie. Wszyscy sekretarze od cła Stoehl i nauczyciel szkoły średniej Prager sprzedali swoje wile w Solacz, pierwszy dystryktorowi p. Leonowi Świętlikowi przy Wielkich Garbarach, drugi mistrzowi rzeźnickiemu p. Leonowi Pełzińskiemu z Poznania.

— Koniec dodatków kresowym. Naczelna Rada Ludowa wydała rozporządzenie, rakażujące od 1. kwietnia płacenia urzędnikom jakichkolwiek dodatków antypolskich.

— Szkoła dla budownictwa w Poznaniu przy ul. Łakowej. Nowy rok szkół rozpoczął się 2. kwietnia. W klasie piątej (najwyższej) uczyć się będzie wszystkich przedmiotów tylko w języku polskim; w klasach wyższych natomiast pozostaje narazie dla przedmiotów technicznych język niemiecki jako wykładowy. Warunki przyjęcia do szkoły są następujące: ukończony 16. rok, przynajmniej wiadomości szkoły ludowej, praktyka w rzemiośle. Szkolne półroczne wynosi 80 mk. Egzamin wstępny odbędzie się 2. kwietnia o godz. 8. przed poł. w budynku szkoły budownictwa.

— Znalezione. Pani Robińska ze Skrzetusza znalazła dnia 27. bm. na dworcu poznańskim portmonetkę z większą kwotą pieniędzy. Zgubę odebrać można u p. Zuskiego w Poznaniu przy ul. Ogrodowej 13.

13. Z legitymacji struż księżęca związkowa. Lekcje śpiewu Tow. Młodz. polsko-krak. w Języcach odbywają się ostat regularnie w wtorki o godz. 7 wieczorem.

— Dopiewo Zebranie Tow. gimn. Sokół w Dniewie w niedzielę 30. bm. w lokalu p. Karłowicza o godz. 5 i pół.

Sojusz Polski z Koalicją uchwalony jednoznacznie.

Warszawa. (PAT.) Na wczorajszym posiedzeniu Sejmu przystąpiono od razu do dalszego ciągu obrad nad sojuszem z państwami Ententy. Poseł Kamieniecki (P. Z. L.) w długim przemówieniu przedstawia konieczność, żeby Polska była potężna, zwłaszcza na wschodzie, aby mogła spełnić dla Francji tę rolę, którą przedtem spełniła Rosja, t. j. zmniejszyć niebezpieczeństwo grożące Francji od Niemiec. W związku z tem omawiał sprawę litewsko-białoruską, żądając porozumienia między nami a Białorusią. Najodpowiedniejszą byłaby Unja z temi krajami. Następnie przemawiał poseł Morzkiewicz imieniem Z. N. P., poseł Dąbrowski, grupa pracy konstytucyjnej, poseł Perł imieniem P. P. S. i poseł Zamorski (Z. L. N.), którzy wszyscy przemawiali za sojuszem. Na końcu przemawiał jeszcze sprawozdawca profesor Grabski, który zaznaczył, iż wszystkie kluby zapewniły, że głosować będą za wnioskiem. Nadaje to szczególną wartość tej uchwale. Co do rezolucji p. Daszyńskiego aby mianowano przedstawicieli na kongres pokojowy, poseł Grabski zaproponował zmianę, żeby tylko ogółem wezwać rząd do mianowania przedstawicieli u państw sprzymierzonych i neutralnych. Izba przystąpiła do głosowania. Wniosek przyjęto jednoznacznie przez akklamację. Cała Izba bez wyjątku powstała z miejsc i zaczęła bić brawo! Członkowie misji Ententy znajdujący się w loży dyplomatycznej wzięli serdeczny udział w manifestacji. Gdy się na sali uciszyli, marszałek zapisał głos, wyrażając domosłość tej jednomyślnej uchwały. Członkowie misji niechaj widzą w tej jednomyślności naszej, iż uchwała ta jest wyrazem woli całego narodu. Mówca zakończył wnosząc okrzyk na cześć Ententy: Wielkie siostrzyce Polski zmartwychwstałej, niech żyją!

Okrzyk ten Izba trzykrotnie powtórzyła. Następnie uchwalił Sejm kilka wniosków uprzedzających, poczem obrady zamknięto. Następujące posiedzenie odbędzie się dzisiaj po południu o godz. 4.

wła Lwów. Na miasto padło kilkadziesiąt pocisków, które wyrzuciły wielkie szkody w budynkach. Ogień jest kilkanaście. W nocy z wtorku na środek ostrzeliwano było jeszcze silniejsze. Ofiarą tego ostrzeliwania padło kilkadziesiąt osób. Dnia 26. bombardowali Ukraińcy także przez 3 godziny miasto, ofiarą tego ostrzeliwania padł także od granatu przez Towarzystwa Dziennikarzy Polskich p. Aleksander Miński.

Pięciomiliardowa pożyczka polska. Warszawa. (PAT.) Wczoraj odbyło się posiedzenie Komisji skarbowo - budżetowej, na której uchwalono wniosek, aby Sejm upoważnił ministra skarbu do zaciągnięcia pięciomiliardowej pożyczki za granicą.

Prasa angielska w sprawie Hallera. Wiedeń. (PAT.) Po dziennikach francuskich donosi teraz Daily News także, iż międzynarodowa komisja rozważa sprawę przewozu wojsk Hallera przez Królewic.

Lenin nie dowierza Węgom. Wiedeń. (Pat.) Lenin wysłał do węgierskiego komitetu spraw zagranicznych despesze, w której domaga się realnych gwarancji, że nowy rząd węgierski jest istotnie komunistyczny a nie socjalistyczny.

Brusilow naczelnym wodzem bolszewików. Wiedeń. (Pat.) Według wiadomości z Genewy, został mianowany generał Brusilow naczelnym wodzem bolszewickiej czerwonej armii rosyjskiej.

Lord Churchill o bolszewikach węgierskich. Wiedeń. (Pat.) Lord Churchill oświadczył w Izbie gmin, iż wiadomość jakoby bolszewicy wtargnęli na Węgry, nie jest potwierdzona. Na Węgrzech obawia się skłonności do sprzeciwienia się woli Ententy, pod płaszczykiem bolszewizmu. Położenie w Rumunii daje powód do obaw.

Wiedeń. (Pat.) Jak słychać, Ententa występuje do Węgrów ultimatum.

Położenie na Węgrzech. Wiedeń. (Pat.) Telefoniczne połączenie między Wiedniem a Budapesztem jest wciąż jeszcze zerwane. W Wiedniu panuje przekonanie, że ruch na Węgrzech ma raczej narodowe niż bolszewickie podstawy. Ratislawe obsadził wiedeńskie na życzenie Czechów samych wojska włoskie.

Stare austriackie banknoty nieważne. Wiedeń. (Pat.) Z dniem dzisiejszym banknoty Banku Austro-Węgierskiego nie ostatecznie tracą prawo obiegu w Austrii.

Proces o zamordowanie Jauresa. Paryż 25. III. (Reuter.) Wznowił rozpoczął się proces przeciwko Villainowi, który w dniu 31. sierpnia 1914 zastrzelił w jednej z kawiarni paryskich przywódcę socjalistów francuskich Jauresa. Nastąpiły przesłuchania oskarżonego, który w obszernej mowie starał się tłumaczyć swój postępek. Czynnikiem dokonania tego zbrodnię parlytycznych, Villaina podano ścisłemu badaniu lekarzy-psychołógów.

Obwieszczenie!

W rejestrze handlowym A pod nr 87 w rubryce firmy Anna Schmaak, Krosno, zamieszkała w Poznaniu, przetrzymuje istnieć. n2187 Krosno, dnia 20. marca 1919.

Sąd obwodowy.

Kto zamienił damski kolnierz popielaty

dnia 8. m. przy garderobie na sali w Zoologii? Upraszają się o odpowiedź u z7688 St. Mikolajewski, Piekary 16

Pocztówki polskie - wielokrotnie

na dalszą sprzedaż n2161 100 kmit. bromobrom., mk. 6 - 100 kolor. tęczowa, mk. 750 100 kolor. z polskimi, mk. 18. - Adr. Postfachschlach 254 Poznań-Poznań

PRACA

Dobra praktyka adwokacka

w większym mieście Księstwa za pas do odjazdu. Złóż do eksp. Kurjera Poznań pod n. 381.

Poszuk. zaraz lub późn. stażystę na parowym lub wodnym mływie jako kierownik lub młynarz. Zgł. upr. się pod adr.: z7488 M. Rommel, Rydlowo pod Zninem.

Panienci do korekty

poszukiwani w polskiej i niemieckiej i umiarkowanie nieograniczone oraz prace na maszynach poszukiwane zaraz z784 Starostwo w Obornikach.

Udzielna

n2667 ekspedycja

do składu cygar potrzebna od 1. 5 Złożenie z oświadczeniem i dotychczasowej fotografii przynajmniej. Dzienn. Pozn. pod lit. I. K.

Elewów

z wykształc. gimnaz. lub świątecznym i bl. szkół średn. prawnym. Baza: Katochwil & Para-czyński, Poznań, pl. Wolności 14. n2458

Czeladnik młynarski

potrzebny zaraz d. 381. Młyn parowy w Polesi nad Katością. Telefonu nr. 54.

Poszukuję zaraz użyczających się

4 na skrzypcach, 2 na czelo, 2 na fiedle, 1 na bębnie,

do lat 15. Złożenie przym. Horowski, ul. Fabryczna 85 a II piętro, na prawo. z 7592

12 000 mk.

na II. miejsce na kamienioł. przynosząca roczną przysługę 4 tys. mk. komornego, nonsukcesu. Agenci wykluczeni. Złóż do eksped. Kur. pod z7863

10 000 mk.

na I. miejsce na kamienioł. posiadłość wiejską poszukiwane. Agenci wykluczeni. Złożenie do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod z 7261.

50 tys. marek

potrzebnych na I. miejsce na 26-miesięczne gospodarstwo. Złóż do eksp. nin. pisma pod z 7 32

Kto przymie 4-letni chłopca na własną? Złóż do eksp. Kur. pod z 7519

Chłopiec miesięczny

na własną do odjazdu. Złożenie do eksped. Kurjera pod z 7315

Sprzedaje

Sprzedam zaraz kamienicę

w Poznaniu przy głównej ulicy W. Dmucha znajduje się dwa etaty i dom przy przystanku piętrowy. Wieszania 4, 3 i 2 pokojowe z nowoczesnymi ublicjami. Biorą dzierżawę obecnie za 16000 mk. którą się da bardzo znacznie podwyższyć. Złóż do eksp. Kur. pod z 7466

Specjalny skład cygar

w powiat mieście w Poznaniu, najlepsze przystawki, w miejscu, zaraz na sprzedaż. Złóż pod lit. Z. M. do eksped. Dzienn. Pozn.

Kamienica

2-pięt. w Koźmierzynie przy ul. Klasztornej, przynosiła 6000 mk. dzierżawy, zaraz na sprzedaż. Złóż pod lit. A. B. do eksp. Dzienn. Pozn.

Buciki damskie

nowe nr. 39 i 40 zaraz do sprzedania ulica Poludniowa nr. 3. I piętro na prawo. z7622

Skład konfekcji damskiej

doskonale prosperujący w Poznaniu w najlepszym położeniu z powodu stosunków rodzinnych zaraz do sprzedania. Złóż upr. się do eksp. Kurjera pod z7602.

Z powodu choroby właściciela do sprzedania w mieście powiatowym, gdzie gimnazjum i wyższa szkoła żeńska, stary, znany, dobrze zaprowadzony

skład kolonialny

połączony z winiarnią i składem żelaza. Złożenie uprasza się do eksp. Kurjera pod z6955.

Korzystne przedsiębiorstwo!

Pokład tartu 5 mtr. głębokości w drzewnej okolicy przy kolejce w pobliżu stacji kolejowej na sprzedaż. Fr. Schumann, Wilkowska b. Linsenfelda, ul. inżynierska. z7009

Na sprzedaż bardzo korzystnie, używanych 10 bilardów

z przynależnościami w całości lub pojedynczo. Wład. u portiera w Hotelu Reichshof.

Baczność!

Kamienica w Głównie, 20 minut od tramwaju, z 2 mrg. placem budowlanym, studnią o silnym napływie wody, nadająca się na fabrykę, roczne komorne przynosi 3 tys. mk., korzystnie do sprzedania. Prócz tego jeszcze jedna posiadłość do sprzedania. Agenci wykluczeni. Złożenie do eksped. Kurjera pod z7360.

Restauracja

z ogrodem do sprzedania. Oferty do eksped. Kurjera pod lit. z780

Kolorowe ubranie męskie

średniej wielkości, tano do sprzedania. Złożenie od godz. 3-6. Ul. Zielona 3, I piętro, lewo.

Do sprzedania

całkowicie nowe, dobrze wyposażone, lustro do salona i fotele, marmurowa, szklana, 2 fotele, stół marmurowy, 2 fotele, łóżko, lampy salone i wiszące, światła elektryczne, wanna, bidet, umywalka, og. 600 zł. Złóż do eksp. Kur. pod z7812

Ofiarne buty lakowe

obcasy nr. 42 do sprzedania. ul. Wiktoria 29, III. pię. na I.

Ważna dla pp. kupców!

złóż do eksp. Kur. pod z7812

150 tuz. drewniaków

korzanych (wierzch z jednego kawałka i 100 tuz. drewniaków korzanych (wierzch z sawalowa) do sprzedania. Złóż do eksp. Kur. pod z7522

Stary, dobrze zaprowadzony skład piwa

z fabryką wód mineralnych z powodu workowości korzystnie do sprzedania. Łask. zgłosz. umiarsza się do eksped. Kur. pod z 7318.

KUPNA

Muszą być każda pożyteczna pożyczki niemieckiej. Of do eksp. nin. pisma pod z7586

Kupię

zaretkę 6-9 Zosa, Tessa, sztyfel, kamazze, kalesony jelonkowe. Oferty pod z 7403 do eksped. Kurjera Pozn.

Szukam tuż po drodze utrzymać kostjumi i płaszcz

od deszczu wielkość 44, Oferty uora - zaraz z od. ceną do eksp. pod z7614.

Poszukuję kupna

urządzenia składowego - odpowiedniego do składowania pasierki. J. Stęszewski, z7524 Fabryka (Noted)

Maszynę do pisania

z wielkimi znakami kupię zaraz. Łask. oferty z podaniem ceny do eksped. Kur. Pozn. pod z 7436

Poszukuję się

pluga motorowego

do wozania 500-600 mkg. Zgł. z podaniem ceny za oryg. do eksp. Kur. pod z 7436

Lucerne

cz. WZELKIE RAMONA koaliczyny i marchwi. Woll Schmelz, Znanowice, powiat wrocław.

DZIERZAWY

Poszukuję umiarkowanego pokoju mieszkania o 4-5 pokoj. Złożenie z podaniem ceny rocz. do eksp. Kur. pod z7450

Poszukuję zaraz kupna lub dzierżawy odpowiedniego placu

z szopa lub innym budynkiem dla moich pługów parow. T. Mikulski, Centrala pługów Poznań W. 3. Telefon 4152. z 360

Lepszy skład cygar

kupi się. Złożenie do eksped. Kurjera Poznańskiego pod z 7425.

Kupię większą ilość samochodów osobowych i ciężarowych nowych i używanych.

Oferty dokładne z podaniem siły i opisem ewtl. z fotografią pod adres. z651

J. STĘSZEWSKI - Poznań

Strumyńska 1-11 nr. 6. z 101

Folwark

300-600 mrg., możliwe z wodą, lasem i łąkami w pobliżu Poznania. Kupię zaraz przy wpłacie do 70 tys. mk. Zł. do eksp. Kur. Pozn. n. z7422.

Poszukuje się zaraz dobrej stacji dla tercjanerów mały domek wiejski z 2 pokojami, 4 pokojami i mały pokój, kuchnia, łazienka, ogród. Bl. wiadom. udzieli się w Sotacz, ulica Brandenborska 5. z7504

5 pokoi

z kuchnią i wszelkimi przystawkami zaraz do wynajęcia. 1682 Ulica Rycewska 15.

Dwóch otworów posiadają 2-3 umiarkowanego pokoju w centrum miasta. Złóż do eksp. Kurjera pod z 7434.

Nowoczesne z7560

mieszkanie

5 pokoi i ubijanie od 6 kwiecień. ul. przy ul. Karłowicza 25 III. p., za 1500 mk. do wynajęcia.

Panna poszukuje umiarkowanego pokoju. Łaskawe zgłoszenia pod adresem Schraut, ul. Hobenbollerów 19

Pok. umiark.

z ubiast. dn. 2-600. ew. z uly. kuch. Łask. Of. do eksp. Kur. pod z7529

Poszukuję od 1. 10. 19 umiarkowanego pokoju mieszkania o 4-5 pokoj. Złożenie z podaniem ceny rocz. do eksp. Kur. pod z7450

Artykuły wojskowe.

Kamasze z prawdziwej skóry 70-75 mk. n2198

Kamasze do obwijania nieprzemakal. 10, 50 i 21 mk. Obsady do kolan ze skóry telonkow. para 1650 mk. Obsady do spodu do kon. jaz. ze skóry jiel. długość 56 mk. Obsady do siodła do kon. jaz. ze skóry jiel. długość 56 mk. Paszary, sztylety, rogatki w dobr. wykon. Galony, epaulety, guziki iel. paski z twardz. skóry, szelki, paszozko gum. obcasy na uszy, zurek iel. MAX COHN jun. ul. Białostok 1. Materiały na ubr. i mundury, podszewki, artykuł futrzane.

HOTEL RZYMSKI

Codziennie od godz. 3-aj

HERBATKA Z KONCERTEM.

Dnia 19. 3. 19. r. oddał życie swe w ofierze dla Ojczyzny wskutek ciężkich ran, otrzymanych podczas potyczki z Niemcami, nasz druh i współtowarzysz broni ś p.

Roman Chmielewski.

Kompanja traci w Nim milego towarzysza i dzielnego obrońcę ojczyzny, co też bohaterowi pamięć wszystkich towarzyszy na zawsze zapewnia. d383

4 kompanja
10 pułku strzelc. Wielkopolskich

W środę, dnia 26. marca o godz. 8. wieczorem, zakończyła swój bogobojny i skromny żywot doczesny, zasłona na drogę wieczności św. Sakramentami, nasza kochana matka, siostra i babcia ś p.

z Dutkiewiczów

Franciszka Nowicka

przeżywszy lat 75. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 29. bm. o godz. 1/2, po południu ze Zakładu św. Józefa przy ul. Piotra.

W smutku pogrzeźni
dzieci i rodzina.

Poznań, 28. marca 1919. z7645

W środę, 26. bm. zasnął w Bogu, po długich cierpieniach, opierzony św. Sakramentami, w 19. roku życia, nasz ukochany syn, brat, szwagier i kuzyn ś p.

Stanisław Zagadzki.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę o godz. 3 1/2, po południu ze śmiertelnicy w Górczynie. z7630

W ciężkim smutku pogrzeźni
rodzice i rodzeństwo.

Wielebnemu Duchowieństwu, Krewnym i Znajomym za oddanie ostatniej przysługi ś p.

Nikodemowi Pospieszalskiemu

i okazane nam współczucie składamy najserdeczniejsze

„Bóg zapłać“.

Żona z rodziną.

Poznań, dnia 28. III. 1919. z7652

W pierwszą rocznicę śmierci naszego najukochańszego poległego syna i brata ś p.

Stefana Thiela z7661

odbędzie się

Msza św.

W poniedziałek, 31 marca r. b., o godz. 7 w kościele Bożego Ciała.

Rodzina.

Wszystkich naszych Przyjaciół, Znajomych i Zyczyliwych żegnamy przy wyjeździe z Poznania serdecznym „Bywajcie zdrowi!“

Robert Schmidt — Fritz Gellert
urzędnicy kryminalni. z7543

Tow. wzajemnych ubezpieczeń od gradobicia „CERES“ Warszawa, ul. Traugutta 3.

Jedynе POLSKIE towarzystwo wzajemnego ubezpieczenia od GRADU, które przez czas 17-let. swej działalności, nie pobierało nigdy składek dodatkowych, powierzyło Gen. Reprezentację na cały b. zabór niem.

W. P. Wiktorowi Zabłockiemu
w Poznaniu, ulica Wilhelmowska nr. 1.

Bykekcja Towarzystwa „Ceres“.
Jan Tomorowicz, St. Dzierzb cki. n2860

Powołując się na powyższe ogłoszenie mam zaszczyt zawiadomić Szanownych Ziemian całego b. zaboru niemieckiego że od dnia dzisiejszego przyjmuję wszelkie ubezpieczenia gradowe i każdej chwili osobicie służę bliższymi informacjami. Ufam, że pierwsza ta polska w naszej dzielnicy instytucja ubezpieczeń od gradu spóka się z życliwym poparciem wszystkich naszych rolników. II Przyjmuję agentów wszędzie. II

Wiktor Zabłocki Poznań
ul. Wilhelmowska 1. n2497

Poszukujemy

dzielnego registratora.

Tylko piśmiennie zgłoszenia przyjmuje „WESTA“ Bank wzajemnych ubezpieczeń na życie w Poznaniu.

Założ. 1854. Firma Założ. 1854.

A. STAN, NAST. Stanisław Jankowski
Skołki (Schołkes) Rynek

Biuro i drukarnia w Poznaniu, ul. Św. Józefa 1. Telefon 26993.

DZIESIĄTY MAŁEJ HISTORJI POLSKIEJ
PRZEZ JOZEFĄ CHOCISZEWSKIEGO WYDANE Z DRUKU
GÓRŃ ST. 2 MARXI
KSIĘGARNIA ST. CHOCISZEWSKI, POZNAŃ
ULICA ŚRZELECKA 1. z6957

Ceny niskie

WILLI COHN
właściciel Leo Cohn.

ARTYKUŁY MĘSKIE

Otwarcie nowego lokalu z7545
w sobotę, dnia 29. 3. 1919

Ulica Nowa nr. 1.

Uprasza się zwrócić okna wystawne.

lecz ściśle stale.

Lekcji gry na fortepianie

udziela po ukończonych studiach przy konserw. w Lipsku uczennica prof. Teisemüllera z7490

MARJA KAWCZYŃSKA
dotychczasowa nauczycielka przy konserw. w Kilonji.

Ul. Ludwiki 2. II. — Przyjmuje od godz. 2—4.

PRACA

Do Częstochowy potrzeba
2 zecerów

na typograf. Wynagrodzenie do 1000 mk. miesięcznie. Łaskawe oferty Częstochowa, Biuro ogłoszeń, Kościuszkowska 11. n2518

Do naszego oddziału **reparacji samochodów**, poszukujemy zaraz z7458

mechanika-szofera

dzielnego fachowca, umięjącego samodzielnie kierować warsztatem reparacyjnym. Dobre stałe stanowisko. Zgłoszenia z podaniem dotychczasowej działalności uprasza się nadesłać do

Fabryki powozów i automebli T. z
Poznań, Rybaki 4-6.

Telefon 3570. Telefon 3570.

Panienkę z ładnym charakterem pisma poszukuje do prac biurowych III. Dywizjon I. pułku artylerji lekkiej ulica Magazyńska. d374

Poszukujemy samodz., rutynow., rzutkich praktyków teorytyków **budowniczego-inżyniera-technika**

gruntownie obznajomionych z wszelkimi pracami, wchodzącymi w zakres całokształtu naziemnego budownictwa w ogóle, a zwłaszcza betonowych ustrojów w szczególności, prace w biurze i na budowlach. Zgłoszenia z wyliczeniem życiorysem, odpisem dowodów i świadectw oraz wyrażeniem określeniem wynagrodzenia, prosimy składać pod „Budzars-Kongresowka“ w zarządzie eksped. Kurjera pod z7865.

Zastępca pierwszorzęd. firmy szwajcarskiej
na hafty, haftowane woale, spódnice, bluzki i t. d. — szuka — —

spółki z większą firmą hurtową. z718?

Rutynowany buchalter potrzebny do dyrekcji pierwszorzędnej towarzystwa ubezpieczeń w Warszawie. Oferty piśmienne z kopjami świadectw i krótkim curriculum vitae proszę skierować pod adr. Poznań, Hotel Bazar No. 55. z7400

Fachowiec w sprawach podatkowych
najdzielniejsza siła w miejscu

Holtz, ul. Fryderykowska 10.

Oprócz udzielania pomocy prawnej skuteczniam reklamacje podatkowe, wnioski, skargi, pisma w sprawach procesowych o renty i wszelkich innych. z7382
Godziny biurowe od 10—1.

Urzednik gospodarczy
lat 29, nieżonaty, dzielny w swym zawodzie, w polskim i niem. języku w piśmie i słowie dobrze obeznany. Poszukuje zaraz lub później miejsca w większej firmie lub w biurze. Zgł. do K. pod z7177

Inteligentna **ZASTĘPCZYNI** w pracach domowego gospodarstwa z syciem, jednocześnie towarzysząca piętnastoletniej panience, posiadająca język francuski, poszukiwana do biura. Zgłoszenia z życiorysem i podaniem warunków do Kurjera pod „Katolicka“ z7868

KTO udzieli konwersacji franc.
kilka godzin tygodn., dwóm paniom dorastającym. Łaskawe zgłoszenia do eksped. Kurjera Pozn. pod n 2477.

Pomoconika malarskiego i ucznia
poszukuje zaraz A. Kujawski, malarz dekorator w Śremie. d 341

Krawcowa
szuka **ZAJĘC A** w Poznaniu (ul. na wsi, na 3 lub 4 tygodnie. Zgł. do eksp. Kurjera pod z 7684.

Panienska
stenoграфująca biegle po polsku i niemiecku szuka zaraz lub od 15. 4 posady. Zgłoszenia do eksped. Kurjera pod lit. z6993

Fryzjerka
szuka od 1. 4 meiso do czasu z. Smołańkiewicz, Łakowa 15

Technik budowlany
pracuje obecnie w urzędzie polsk poszukuje administr. domu. Łask. oferty prz. do Kuri. pod z7821

Komisariat obwodowy Kościan-odnoo poszukuje od 1. 4. rb.

sekretarza,
staryby się kwalifikował na przelozonego biura. War. się o odnoś. świad. oraz pod. warunki i remunera.

Polskie Gen. Rep.
zab. gradowych i ogniow. rutynowan. się do książkow. i obl. premji.

poszukuje za dobrem wynagrodzen. Zgłosz. do eksped. Kurj. pod n2480

Książkowy
obeznany w drzewie może się od 1. 4. na stałe zatrudnienie zgłosić. Także pos. uczon z lepszem trzebozy zaraz lub później. wyaształoniem. Piśm. zgłosz. uprasza Adam Ketrz, d 855 skład drzewa, ul. Wildecka 71 II. p

Uczeń
potrzebny pod korzystn. warunkami Poznańska **Pałarnia Kawy.** Cohn Jacoby, Fahr. ławy zbożowej. Ul. Wilhelmowska 20. z7290

Młodsza panienska,
wycieczka książkow., szuka od 1. 4. 1919 odnoś. najchętniej wiedniej **posady** do biura. Zgł. do eksped. Kurjera pod z 7553.

NAUCZYCIELKA z dyplomem, specjalizowana w Kfakowie **wpolskiem, za granicą w francuskim, udziela lekcji** w kółk. przyw. lub osobno. Zgłosz. przyjmuje eksp. Kurj. pod z 7558.

Pianista i skrzypek
może się zaraz zgłosić z7578

Restaur. i kawiarnia „Nord“
św. Marcina 30.

Baczność! z7571
Szukam miejsca **AKORDNIKA** z ludźmi lub bez na większy ma iater. Posiadam dobro świadectwa **Walenty Majchrzak, BARANOWO p. Pleszew II.**

Poszukuje od 1. kwietnia do mej apteki d 32?

współpracownika
na stałe lub zastępczo. Łaskawe zgłosz. z podan. warunk. upr. **S. Waohs w Pniewach.**

NAUCZYCIELKA potrzebna do **wyższej szkoły dziewcząt w Pniewach.** Pensja początkowa 1800 mk. oraz 300 mk. dodatku drożyznowego i osobnego dodatku na mieszkanie. Zgłoszenia przyjmują **X. Antoni Ludwiczak, Poznań przy ulicy Strzeleckiej 31. II, ptr. na I. d382**

Poszukuje do swej apteki od 1. 4. 19. jeszcze jednej n 1491

panienki
obeznan. dobrze z wszystkimi pracami aptoicznymi.

K. Piasecki, Średa.

Ucznia
do mej drogerji i składu kolonialnego poszukuje. d 345

S. Bogajski, Śrem.

Dz. eluy

czeladnik szewski
na pierwszorzędna pracę może się zaraz zgłos. **L. Matuszewski, Września, Pomieńska 13. z 7541**

Panny biegle w damskiej krawcowości na stałe zatrudnienie przy wysoki płacy potrzebne zaraz lub od 1. 4. **Flawz, ul. Polna 5 II. z6845**

Nowy kurs stenografji polskiej
rozpoczynam z dnem 5 kwietnia przy ul. Pawła nr. 10. w gmachu szkoln. pokój nr. 19. na parterze. Łask. zgłosz. przyjmuję w środy i soboty od 6—8. d370

Dora Kramczyńska.

Dzielny Mumacz
znający dokładnie język polski i niemiecki w piśmie i słowie, z praktyką biurową, potrzebny zaraz. Zgłosz. z życiorysem, odpisami świad. i pod. wymagań należy skierować najpóźniej do 5 kwietnia 1919. do d385

Magistratu w Wrześni.

List gończy.

Wiktor Zieliński z Czarniejeva, pow. witkowski, robotnik urodzony 14. 5. 1875 roku, który przez wyrok sądu doraźnego w Poznaniu z dnia 4. marca 1919 zasądzony został za ciężką kradzież na I rot i miesiąc domu karnego, zbiegł z więzienia sądowego na ulicy Młotkowskiej.

Wiktor Zielińskiego należy zaarrestować i odstawić do Prezydium Policji w Poznaniu.

Wszelkie wiadomości dotyczące Wiktor Zielińskiego należy przesyłać do akt I 62/19 Wydziału Śledczego dla sądu doraźnego przy Prezydium Policji w Poznaniu

Wydział Śledczy
dla sądu doraźnego przy Prezydium Policji w Poznaniu
(nosp.) Szolif draki.

Submisja.

Jeden przewód (rurociąg) do gazu 1665 b m. d'ugofel 1000 m/m średnicy w świetle, włącznie robót ziemnych, materiału itp. jest do wydan.

Formularze na oferty można nabyć w biurze gazowni za cenę 5,00 marek za jeden komplet.

Otwarcie ofert nastąpi w sobotę dnia 10. maja 1919 o godzinie 12. przed południem tamże w obecności interesentów.

Magistrat miasta Poznania. n2510

Podział ziemniaków.

Na kartki dodatkowe przy lane do zezwolenia na wywóz ziemniaków odbierań je można u dowolnych handlarzy w ilościach podanych na kartkach. Handlarze muszą przechowywać odebrane kartki dodatkowe i oddawać je przy rozliczeniu.

Spółnicy, którym kartki dodatkowych nie nadesłano, zgłoszą się mogą po nie w biurze obok wieży górnolaskiej, przedkładając czerwoną wykaz na odbiór znaczków żywnościowych i to; z początkowymi literami nazwisk:

od A do E w poniedziałek 31 marca,
od F do J we wtorek 1 kwietnia,
od K do L w środę 2 kwietnia,
od N do Q w czwartek 3 kwietnia,
od R do S w piątek 4 kwietnia,
od T do Z w sobotę 5 kwietnia.

Poznań, dnia 26 marca 1919. n 2510
Magistrat.

Obwieszczenie.

Ze względu na jeszcze panujące uciążliwości w przeprowadkach, ustanawiam na nadchodzącą zmianę i wariantu podług § 1. rozporządzenia policji z dnia 28. września 1919, następujący czas przeprowadki:

1. Mieszkania małe, najwyżej składające się z 2 pokoi i przynależności, winny być do 3. kwietnia wypróżnione.
2. Mieszkania średnie, składające się z 3 i 4 pokoi i przynależności do 5. kwietnia.
3. Mieszkania duże, składające się z wyżej jak 4 pokoi do 8. kwietnia.

Właściciele składających się mieszkań z 3 pokoi i przynależności i dzierżawcy więcej jak 3 pokoi, winni już 3. kwietnia 2 pokoje zupełnie wypróżnione przysłać właścicielowi mieszkania do dyspozycji stawić.

Poznań, dnia 20. marca 1919. n2433
Rzepecki, Prezydent policji.

Rozporządzenie, dotyczące obłożenia aresztem itd. okowity

§ 1.

Niniejszem obkłada się aresztem wszelkie zapasy:

1. okowity surowej,
2. okowity rektyfikowanej,
3. okowity skazanej,
4. środka skazającego.

§ 2.

Kto posiada przedmioty, wymienione w § 1, winten do 5. kwietnia 1919 r. podać Urzędowi Skarbowemu przy Naczelnej Radzie Ludowej w Poznaniu, przy ul. Ludwiki nr. 10. piśmienne:

1. ilość i jakość przedmiotów, przez niego posiadanych,
2. miejsce ich przechowania,
3. datę i cenę ich zakupu,
4. imiona, nazwiska i dokładne adresy osób, od których zakupił wzgl. otrzymał te przedmioty.

§ 3.

Pości, nie zgłoszone stosownie do § 2, przypadają na korzyść Urzędu Skarbowego bez prawa do jakiegokolwiek wynagrodzenia.

§ 4.

Prawo rozporządzania okowitą i środkiem skazającym przysługuje Urzędowi dla Spiritusu w Poznaniu, ulica Ludwiki nr. 10. Zarządzeniem tego Urzędu winne podporządkować się wszelkie gorzelnie i spyrtoownie.

§ 5.

Wszyscy właściciele gorzelnii zobowiązani są donieść najpóźniej do 5. kwietnia 1919 r. Urzędowi dla Spiritusu, czy gorzelnie ich są w ruchu. O uruchomieniu obecnie nieczynnych gorzelnii należy donieść natychmiast temuż Urzędowi.

§ 6.

Do przerabiania okowity, do rozporządzania nią i do zmiany miejsca jej przechowania potrzeba poprzedniego piśmiennego zezwolenia Urzędu dla Spiritusu.

§ 7.

Dotychczasowe warunki, ustanowione dla gorzelnii, rektyfikacji, składnic i pośredników a dotyczące dostawy, czyszczenia i składowania okowity, zatrzymują nadal swą moc obowiązującą.

§ 8.

Cenę przejęcia za przedmioty, obłożone podług § 1 aresztem, ustanawia Urząd dla Spiritusu.

§ 9.

Wszystkie spory, wynikające z niniejszego rozporządzenia, rozstrzyga ostatecznie z wykluczeniem drogi sądowej Urząd Skarbowy podany w § 2.

§ 10.

Niniejsze rozporządzenie nie odnosi się do okowity, znajdującej się w poszczególnych gospodarstwach domowych i nie przekraczających ilości pięciu litrów.

§ 11.

Wykroczenia przeciw powyższym przepisom podlegają grzywnie aż do miliona marek i więzieniu aż do lat pięciu lub jednej albo drugiej karze.

Grzywnę wolno także obliczyć podług ilości litrów okowity, co do której popełniono czyn karygodny, w tym przypadku wynosi grzywna przynajmniej 150 (sto pięćdziesiąt) marek od każdego litra.

§ 12.

Wykroczenia przeciw niniejszemu rozporządzeniu podlegają rozpatrzeniu przez sądy doraźne.

§ 13.

Rozporządzenie niniejsze ma moc obowiązującą z chwilą ogłoszenia.

Poznań, dnia 26. marca 1919. n.2498
Komisariat Naczelnej Rady Ludowej.
Ks. Adamski. W. Kotlaniw.

Nasienie buraków Eckendorfskich żółtych
poleca we większych i mniejszych ilościach **ROLNIK — SIERAKOW**
d905
Telefon 1.

Prowincjonalny Urząd Warzywa i Owocu T. z c. p.
w Poznaniu, ulica Następny trena 134 poleca **wielkie ilości nasion, warzywa pol.**
jak marchwi kapusty, brukwi etc. również wszelkie gatunki warzywa ogrodowego.

Łaskawe zapytania uprasza się wprost do urzędu. Towary wysyła się tylko za gotówką.

Likwidator: Niedbal.

Wielki Drukarni
Założ. 1854. Firma Założ. 1854.

Wielki Drukarni
Założ. 1854. Firma Założ. 1854.

Wielki Drukarni
Założ. 1854. Firma Założ. 1854.

Wielki Drukarni
Założ. 1854. Firma Założ. 1854.

Wielki Drukarni
Założ. 1854. Firma Założ. 1854.

Wielki Drukarni
Założ. 1854. Firma Założ. 1854.

Wielki Drukarni
Założ. 1854. Firma Założ. 1854.